

2013 Yılı Gelir Vergisi Beyanı (2012 Takvim Yılında Elde Edilen Gelirler İçin)

BFS - 2013/03
İstanbul, 06.03.2013

Bu sirkülerimizde, tam mükellef gerçek kişiler tarafından **2012 takvim yılında** elde edilen “menkul ve gayrimenkul sermaye iradı”, “değer artış kazancı”, “ücret geliri” gibi bazı gelir unsurlarının **2013** yılı **Mart** ayında yapılacak beyanıyla ilgili gerekli açıklamalara yer verilmektedir. **2012 yılında** elde edilen gelirler için yıllık gelir vergisi beyannamesi **Mart ayında (25 Mart tarihine kadar)** verilecektir.

I. MENKUL SERMAYE İRADLARININ BEYANI:

1) Temettü Gelirleri (Yurt içi-Yurt dışı):

Kar payı (temettü geliri) elde eden gerçek kişiler belli hadleri geçtikleri zaman beyanname vermek zorundadır.

Gelir Vergisi Kanunu'na göre; tam mükellef kurumlardan elde edilen kar paylarının yarısı gelir vergisinden istisna edilmekte ve toplam temettü üzerinden yapılan stopajın tamamı, beyan edilen temettü üzerinden hesaplanan yıllık gelir vergisinden mahsup edilmektedir. (GVK madde 22/2).

Buna göre;

2012 yılında %50 istisna sonrası kar payı tutarı **25.000.- TL'yi aşıyorsa** bu gelir için beyanname verilecektir. Beyannamede, kar dağıtan şirketçe yapılan % 15 stopaj dikkate alınarak net temettüden brüte gidilmeli ve brüt temettü gelirinin yarısı dikkate alınmalıdır.

Yıllık beyan haddinin (25.000.- TL) aşıp aşılmadığının tespitinde; brüt temettü gelirlerinin, tevkifata tabi tutulmuş birden fazla işverenden elde edilen ücretlerin, diğer menkul sermaye iratlarının (Örnek: Hazine Bonosu veya Euro Bond Faizi) ve gayrimenkul sermaye iratlarının birlikte toplam tutarının dikkate alınması gerekmektedir.

Beyan haddi olan 25.000.- TL'yi aşan kar payı elde edildiğinde yapılacak vergilemeye örnek aşağıda verilmiştir.

Alınan NET Temettü	425.000.- TL
Kar Dağıtan Şirketçe Yapılan Vergi Stopajı	75.000.- TL
Brüt Temettü	500.000.- TL
% 50 İstisna	(-) 250.000.- TL
Vergiye Tabi Gelir	250.000.- TL
Hesaplanan Vergi	80.610.- TL
Mahsup (Stopajın tamamı)	(-) 75.000.- TL
Ödenecek Vergi	5.610.- TL

Görüldüğü üzere yıllık beyannamede 5.610.- TL ödenecek vergi çıkmaktadır.

Öte yandan **yurt dışı şirketlerden** elde edilen temettü gelirlerinin de 1.290.- TL'yi geçmesi halinde tamamının beyanı gerekmektedir.

Zira, Gelir Vergisi mevzuatımıza göre; Türkiye'de yaşayan kişiler **tam mükellef** statüsündedir. Buna göre, prensip olarak gerek Türkiye'de elde edilen gelirler, gerekse yurt dışında elde edilen gelirler yıllık gelir vergisi beyanına tabidir. Yurt içi-Yurt dışı gelir toplamı yıllık beyanname ile Mart ayında Türkiye'de kişinin ikametgahının bulunduğu vergi dairesine beyan edilir ve **% 35 oranına kadar vergi ödenir**.

2) Mevduat Faizi, Yatırım Fonu, Türev Ürünler ve Yurt Dışında Elde Edilen Faiz Gelirleri (off-shore kazançları), Euro Bond Faizleri:

2012 yılında elde edilen ve yurt içinde tevkif suretiyle vergilendirilmiş olan TL ve/veya döviz "**mevduat faizi**" ve "**repo gelirleri**" ile her türlü "**yatırım fonu gelirleri**" tutarları her ne olursa olsun beyan dışı olup, varsa bu gelirler üzerinden yapılan **stopajlar nihai vergi olacaktır (GVK Geçici Madde 67)**.

Türkiye'de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsasında (VOB) yapılan işlemlerden elde edilen gelirlerde de yıllık beyan söz konusu değildir. VOB dışında türev ürünlerden elde edilen gelirlerde banka ve aracı kurumlarca %10 oranında stopaj yapılır. Bu gelirler için de yıllık gelir vergisi beyanı yoktur.

Ancak, tevkifata tabi olmayan ve **1.290.- TL'yi aşan** menkul sermaye iratları ise yıllık gelir vergisi beyanına tabi bulunmaktadır.

Bu nedenle, **yurt dışı bankalardan (off shore bankalar dahil)** elde edilen mevduat faiz gelirleri, repo gelirleri veya yurt dışı menkul kıymetlerden (**yabancı ülke bonoları gibi menkul kıymetlerden, yurt dışı yatırım fonlarından**) elde edilen faizler 1.290.- TL'den fazla ise yıllık gelir vergisi beyannameyi ile beyan edilecektir. Eğer bir yıl boyunca alınan toplam faiz 1.290.- TL'den az ise beyan edilmeyecektir.

II. GAYRİMENKUL SERMAYE İRADLARININ BEYANI:

Gayrimenkul sermaye iratlarının beyanına ilişkin olarak dikkat edilmesi gerekenler hususlar aşağıdaki gibidir.

- 2012 yılında elde ettiği konut (mesken) kira geliri, istisna tutarı olan **3.000.- TL'sini aşanlar**, aşan kısmı beyan edeceklerdir. Gelir, bu tutarın altında ise beyan söz konusu olmayacaktır.
- İşyeri kira gelirleri üzerinden vergi kesintisi yapılanlardan, 2012 yılında elde ettiği kira gelirlerinin brüt tutarı **25.000.- TL'sini aşanlar** kazançlarının tamamını beyan edecekler ve kesilen vergileri hesaplanacak vergilerden mahsup edeceklerdir.

- Beyan haddinin (25.000.- TL) aşılmış aşılmadığının tespitinde; elde edilen tevkifata tabi tutulmuş gayrimenkul sermaye iratları, birden fazla işverenden elde edilen ücretler ve menkul sermaye iratları (Örn: Hazine Bonosu, Euro Bond faizi, şirket temettü geliri) ile birlikte dikkate alınarak, bulunacak toplam tutarın esas alınması gerekmektedir.
- İşyerini, vergi kesintisi yapma zorunluluğu olmayan basit usulde vergiye tabi mükelleflere kiralayanlar, kira geliri **1.290.- TL'sini geçerse**, elde ettikleri bu kira gelirini beyan edeceklerdir. Bu durumda, bu tutar 25.000.- TL'lik "beyan sınırı" hesabında da dikkate alınacaktır. 1.290.- TL aşılmadığı takdirde bu tutar "beyan sınırı" hesabında da dikkate alınmayacaktır.
- Kiracısı tarafından stopaja tabi tutulmuş bulunan ve 2012 yılı kesinti dahil brüt tutarı 25.000.- TL'yi aşmayan işyeri kira gelirleri ile 2012 yılı tutarı 3.000.- TL'sini aşmayan konut kira gelirleri için beyanname verilmeyecektir.
- 25.000.- TL'lik sınırın tespitinde, işyeri ve konut kira gelirleri, 3.000.- TL'lik konut istisnası düşüldükten sonra birlikte dikkate alınacaktır.
- Eşler ve çocukların kira gelirleri ayrı beyanname ile beyan edilecektir.
- Vergi beyanamesi, 25 Mart tarihine kadar verilecek ve tahakkuk eden vergi Mart ve Temmuz aylarında 2 eşit taksitte ödenecektir.
- Üzerinden vergi stopajı yapılan işyeri kira gelirinin beyanı halinde, yapılan kesintinin mahsup edilebilmesi için kesinti yapandan (kiracıdan) vergilerin ödendiğine ilişkin bir yazı alınarak beyannameye eklenecektir. Beyannameye iade çıkması halinde ise, buna ilaveten kesilen vergilerin yatırıldığına ilişkin "vergi tahsil alındıları" da, verilecek beyannameye eklenecektir.
- Konut kira gelirleri beyan edilmez veya eksik beyan edilirse, 3.000.- TL'lik istisna hakkı kaybedilir.
- Beyan edilmediği tespit edilen kira geliri için mükellef adına iki kat usulsüzlük cezası kesilir. Tespit edilen kira geliri üzerinden, gelir vergisi ile vergi zıyaı cezası hesaplanır. Ayrıca, gecikilen her ay için gecikme faizi ödenir.
- **Emsal kira bedeli esası:** Kiraya verilen mal ve hakların kira bedelleri emsal kira bedelinden düşük olamaz. Bedelsiz olarak başkalarının intifasına bırakılan mal ve hakların emsal kira bedeli, bu mal ve hakların kirası sayılır. Bina ve arazide emsal kira bedeli, yetkili özel mercilerce veya mahkemelerce takdir veya tespit edilmiş kirası, bu suretle takdir veya tespit edilmiş kira mevcut değilse Vergi Usul Kanunu'na göre belirlenen vergi değerinin % 5'idir.

- Ancak aşağıdaki hallerde emsal kira bedeli esası uygulanmaz:

- Boş kalan gayrimenkullerin muhafazaları maksadıyla bedelsiz olarak başkalarının ikametine bırakılması;

- (3239 sayılı Kanununun 56'ncı maddesiyle değişen bent) Binaların mal sahiplerinin usul, fúru veya kardeşlerinin ikametine tahsis edilmesi (Usul, fúru ve kardeşlerden her birinin ikametine birden fazla konut tahsis edilmiş ise bu konutların yalnız birisi hakkında emsal kira bedeli hesaplanmaz. Kardeřler evli ise eşlerden sadece biri için emsal kira bedeli hesaplanmaz.);

- Mal sahibi ile birlikte akrabaların da aynı evde veya dairede ikamet etmesi.

örnek:

Tamamı üzerinden tevkifat yapılmış olan 2012 yılı gelirleri aşağıdaki gibidir.

Birinci işverenden alınan ücret	30.000.- TL
İkinci işverenden alınan ücret	10.000.- TL
İşyeri kira geliri (Brüt)	28.000.- TL

Birden sonraki işverenden alınan ücret geliri olan 10.000.- TL beyan sınırını aşmadığından, ücret gelirleri beyan edilmeyecektir.

İşyeri kira geliri ise 2012 yılı için geçerli olan 25.000.- TL'lik beyanname verme sınırını aştığından **mükellef sadece işyeri kira gelirini beyan edecektir.**

III. ÜCRET GELİRLERİNİN BEYANI:

Birden fazla işverenden alınan ücretler aşağıdaki şartlar çerçevesinde yıllık beyana tabidir.

Birden fazla işverenden alınan ücret gelirleri **“birinci işveren”** ve **“sonraki işverenler”** olarak iki grupta toplanır. Birinci ücret, mükellefin serbest takdir hakkı uyarınca bir işverenden aldığı en yüksek tutar tercih edilecektir.

Bunun dışındaki ücret gelirleri kaç işverenden elde edilirse edilsin, belirlenen limitin geçilip geçilmediği hesabında toplu olarak nazara alınır ve **“sonraki işveren veya işverenlerden”** alınan ücretler toplamı **25.000.- TL'yi geçmiş ise** yıllık beyan yapılması gerekir ve alınan ücretlerin tamamı matraha dahil edilir.

Bu durumda;

- Beyana tabi gelirin sadece tek işverenden alınmiş ücret geliri olması (tutarı ne olursa olsun),

- Sonraki işverenlerden alınmış, stopaja tabi tutulmuş ücretlerin toplamının GVK'nın 103. maddesinde yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan (2012 yılı için 25.000.- TL) tutarı aşmaması koşuluyla,

Türkiye'de stopaja tabi tutulan ücretler beyan edilmeyecektir.

örnek:

Mükellef (A), 2012 yılında üç ayrı işverenden ücret geliri elde etmekte olup, ücretlerin tamamı tevkif yoluyla vergilendirilmiş bulunmaktadır.

Birinci işverenden alınan ücret	50.000.- TL
İkinci işverenden alınan ücret	10.000.- TL
Üçüncü işverenden alınan ücret	8.000.- TL

Birinci işverenden alınan ücret toplama dahil edilmeyecek olup, 2. ve 3. işverenden alınan ücretler toplamı (10.000.- + 8.000.- = 18.000.- TL) 25.000.- TL'lik beyan sınırını aşmadığı için ücret beyanı yapılmayacaktır.

örnek:

Mükellef (A), 2012 yılında üç ayrı işverenden ücret geliri elde etmekte olup, ücretlerin tamamı tevkif yoluyla vergilendirilmiş bulunmaktadır.

Birinci işverenden alınan ücret	50.000.- TL
İkinci işverenden alınan ücret	20.000.- TL
Üçüncü işverenden alınan ücret	8.000.- TL

Birinci işverenden alınan ücret toplama dahil edilmeyecek olup, 2. ve 3. işverenden alınan ücretler toplamı (20.000.- + 8.000.- = 28.000.- TL) 25.000.- TL'lik beyan sınırını aştığı için 78.000.- TL ücret gelirinin tamamı beyan edilecektir.

IV. SAİR KAZANÇ VE İRATLARIN BEYANI :

1) Hisse Senedi ve Kamu Kağıtlarının Alım-Satım Kazançlarının Beyanı :

Bu bölümde, Gelir Vergisi Kanunu **geçici 67.madde** kapsamına girmeyen ve dolayısıyla yıllık beyan konusu olan hususlar ele alınacaktır.

Gelir Vergisi Kanunu **geçici 67.madde** kapsamına girenler ise sadece stopaj suretiyle vergilendirilmekte ve yıllık gelir vergisi beyanına tabi tutulmamaktadır.

- İMKB'de işlem görmeyen tam mükellef kurumlara ait hisse senetlerinin **bir yıl süreyle** elde tutulduktan sonra satılması halinde sağlanan kazanç vergiden

istisnadır. 01.01.2006 tarihinden sonra satın alınmış olan hisse senetlerinin ise, **iki yıl** elde tutulduktan sonra satışı gelir vergisinden istisnadır.

- Yurt dışında kurulmuş şirketlere ait hisse senetlerinin alım-satımında ise herhangi bir süre söz konusu değildir. Alım-satım kazancı vergiye tabidir.
- **İvazsız olarak** iktisap edilen hisse senetlerinin elden çıkarılmasındaki kazançlar **vergiden istisnadır**.
- Ne kadar süre ile elde tutulmuş olursa olsun, itfa tarihinden önce elden çıkarılan kamu kağıtlarından (örnek yurt dışı ihraçlı Euro Bondlar) elde edilen ve **enflasyondan arındırılmış alım-satım kazançları** vergiye tabidir. 2006 yılından önce ihraç edilmiş olanlarda kazancın **20.000.- TL**'si vergiden istisna olup, bu menkul kıymetlerin alım-satımından elde edilen kazancın **20.000.- TL**'yi aşan kısmı 2012 yılı gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilecektir.
- Yıl içinde **hisse senedi ve/veya kamu kağıdı** gibi birden fazla menkul kıymetin alınıp satılması halinde bunların kazancının **birlikte** hesaplanması gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle, kar ve zararlar mahsup edilerek net kazanç bulunur.

Hisse senedi ve kamu kağıtlarının alım-satım kazançlarında, kazancın enflasyondan arındırılması; "**Maliyetin arttırılması=ÜFE endekslemesi**" yöntemi ile yapılmaktadır. Burada "enflasyon indirimi oranı" uygulaması söz konusu değildir. (Hisse senetlerinin maliyeti, menkul kıymetin elden çıkarıldığı ay hariç olmak üzere satın alındığı aydan itibaren, her ay için ÜFE oranında artırılır.) **(GVK mükerrer madde 81)**

ÜFE endekslemesinin yapılabilmesi için artış oranının **% 10 veya üzerinde** olması şarttır.

2) Gayri menkul ve Diğer Malların Alım-Satım Kazançları

- **5 yıldan daha kısa süre** elde tutulan gayrimenkullerin satışı halinde elde edilen kazanç **8.800.- TL'yi aşıyorsa** bu kazanç vergiye tabi tutulacaktır. **5 yıl içinde alış-satış var ise** kazanç vergiye tabi olacaktır. **01.01.2007 tarihinden önce** iktisap edilen gayrimenkuller için elde tutma süresi **4 yıldır**.
- Gayrimenkul satışlarında devamlılık ve sıklık söz konusu ise burada **ticari kazanç** olarak değerlendirme söz konusu olabilir ve bu açıdan yıllık gelir vergisi beyanına tabi olabilir.
- Gayrimenkullerin satışından elde edilen kazanç tutarı; satış hasılatı ile maliyet bedeli arasındaki fark olarak dikkate alınacak ve maliyet bedeli ilgili kıymetin elden çıkarıldığı ay hariç olmak üzere her ay için Devlet İstatistik Enstitüsünce belirlenen ÜFE oranında artırılarak tespit edilecektir. 01.01.2006 tarihinden sonra iktisap edilen gayri menkullerde endeksleme yapılabilmesi için artış oranının %10'nu geçmesi şarttır.

Gayrimenkullerin yanı sıra, ayrıca;

- Gelir Vergisi Kanunu 70. maddede yazılı haklar,
- Telif hakları ve ihtira beratlarının,
- Ortaklık hakları ve hisselerinin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar da

gelir vergisine tabi bulunmaktadır.

- ÜFE endekslemesine göre bulunan maliyet bedeli ile satış hasılatı arasındaki fark 2012 yılı için **8.800.- TL'yi aşarsa** elde edilen kazancın 8.800.- TL'yi aşan kısmı 2013 yılında beyan edilecektir.
- Enflasyondan arındırılmış tutarı 8.800.- TL'yi aşan kazançların 8.800.- TL'ya kadar olan kısmı vergiden istisna olup beyannameye dahil edilmeyecektir.
- **8.800.- TL'lik istisna**, her bir işlem için ayrı ayrı uygulanmayacak olup, GVK mükerrer madde: 80 kapsamındaki bütün işlemler nedeniyle ortaya çıkan vergiye tabi kazancın toplamına uygulanacaktır.

Arkan & Ergin